

Begeleidingscommissie Digitale Ondersteuning Bestrijding Covid-19 (BC DOBC)

Suggesties vanuit de begeleidingscommissie:

Lessons learned vaccinatie én communicatie rondom CoronaMelder

- De groepen die zich tegen vaccinatie verzetten zijn zeer divers van aard, beslist niet over één kam te scheren met de 'complotdenkers'. Goed om vergaande differentiatie toe te passen.
- Ook kan voor sommige groepen een rationeel argument worden gebruikt: *"mensen worden in het dagelijks leven ook blootgesteld aan micro-organismen. Bij vaccinatie vindt de blootstelling op een meer gecontroleerde manier plaats"* (ergo; het is niet onnatuurlijk).
- Uitwerking van de campagne; zorg in een zo vroeg mogelijk stadium voor bereik van uiteenlopende doelgroepen, inclusief mensen met een beperking, mensen met een migratieachtergrond enz.
- Sommige kwetsbare groepen worden niet bereikt dmv online folders en tv/radiospotjes maar benodigen een andere aanpak (bv informatie via een huisarts) . Goed om hiervoor experts in te schakelen.
- Slim om communicatie uitgebreid te testen op beoogde doelgroepen en wellicht gebruik te maken van inzichten rondom communicatie met CM?
- Een aandachtspunt is dat veel zorgverleners tegen vaccinatie zijn; goed om hiermee in gesprek te gaan.
- Tip; zorg voor ruim voldoende menskracht en middelen: het vaccin is dé weg uit deze pandemie. De commissie helpt desgewenst mee om budget-vraagstuk te agenderen.

Advies mbt digitale ontwrichting en desinformatie over vaccins in NL

Lexicon: "*Desinformatie*", het bewust verspreiden van foutieve en/of misleidende informatie ter beïnvloeding van politieke en/of maatschappelijke processen. Dit in tegenstelling tot "*misinformatie*" dat per ongeluk ontstaat.

Digitale ontwrichting, het bewust massaal delen van informatie om tweespalt te veroorzaken in de maatschappij, vaak door middel van bots en buitenlandse trollen. Dit kan, in tegenstelling tot desinformatie, met correcte informatie mits de informatie die wordt gedeeld polariseert.

De periode voorafgaand aan verkiezingen leidt in toenemende mate (sinds 2017/2018) tot een hausse aan desinformatie en/of digitale ontwrichting. Zo onthulde [Sophie Zhang](#)¹, een voormalige Facebook-medewerker, een veelvoud aan gecoördineerde campagnes in oa **de VS, Malta, UK, Honduras, Azerbaidjan, Brazilië, Ukraine, Bolivia, Ecuador, Spanje en India**. Inmiddels heeft dit fenomeen zich in rap tempo verplaatst van Facebook naar andere mediakanalen, inclusief reguliere websites, twitter en fysieke bijeenkomsten. Zie ook de recente voorbeelden in de Baltische staten.

Dit wordt ook bevestigd door recente analyses van o.a. de [European External Action Service](#)², met als gevolg een [European Action Plan against disinformation](#).³

In Nederland vallen ongelukkigerwijs deze herfst twee elementen samen: de 'reguliere' COVID-19/anti-vaccinatie desinformatie én de desinformatie-hausse voorafgaand aan verkiezingen.

[Onderzoek door het datajournalistiek platform Pointer](#) laat zien dat het merendeel van desinformatie in Nederland momenteel gaat over het COVID-19 virus. Zo vonden ze zelf 530 berichten met foutieve informatie over het COVID-19 virus. Deze zijn 12354 keer gedeeld door 3901 verschillende accounts.⁴

Tips voor de Nederlandse vaccinatie campagne tegen covid-19:

- Start vroeg met de campagne, liefst in oktober. Omdat er nu al bewijs is dat er buitenlandse inmenging plaatsvindt in Nederland is het zinvol om *niet* te wachten op de realisatie van een vaccin. Zowel desinformatie als misinformatie zullen komende maanden beduidend toenemen-het is zaak om een onoverbrugbare informatie-achterstand te voorkomen.
- Om mis en desinformatie tegen te gaan is het zaak om *pro-actief*, liefst vanaf oktober, het gesprek aan te gaan op Instagram, TikTok, Reddit en andere channels. Met 2 kenmerken: niet alleen zenden maar juist ook *dialog*. Ook hoeft 'de overheid' niet de gesprekspartner te zijn (noch influencers), dat kunnen ook andere (geloofwaardige) personen zijn.
- Betrek experts met ervaring in het identificeren en afslaan van digitale ontwrichting en desinformatie.
- Leer van andere landen, met name de Baltische staten

¹ <https://www.buzzfeednews.com/article/craigsilverman/facebook-ignore-political-manipulation-whistleblower-memo>

² https://eeas.europa.eu/topics/countering-disinformation_en

³ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/factsheet_disinfo_elex_140619_final.pdf

⁴ <https://nos.nl/artikel/2344875-zeker-vijftig-accounts-verspreiden-nepnieuws-over-corona-in-nederland.html>

⁴ <https://www.pewresearch.org/internet/2018/04/09/bots-in-the-tweetsphere/>

⁴ <https://www.nature.com/articles/s41467-018-06930-7.pdf>

⁴ <https://comprop.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/sites/93/2019/09/CyberTroop-Report19.pdf>

⁴ <https://www.buzzfeednews.com/article/craigsilverman/facebook-ignore-political-manipulation-whistleblower-memo>

⁴ <https://www.buzzfeednews.com/article/craigsilverman/facebook-ignore-political-manipulation-whistleblower-memo>

⁴ <https://www.theguardian.com/news/2018/may/06/cambridge-analytica-how-turn-clicks-into-votes-christopher-wylie>

⁴ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/fighting-disinformation/tackling-coronavirus-disinformation_nl#resultaten-van-de-samenwerking-met-platforms

⁴ <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2020/08/conspiracy-theory-rule-them-all/615550/>

⁴ <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/09/14/qanon-springt-van-web-over-op-de-echte-wereld-a4011964>

⁴ <https://www.euronews.com/2020/07/30/qanon-theories-are-merging-with-european-conspiracies-report>

- ⁴ <https://www.groene.nl/artikel/de-elfen-tegen-de-trollen>
- ⁴ <https://www.rathenau.nl/nl/digitale-samenleving/digitalisering-van-het-nieuws/desinformatie-zo-werken-bots-nederland>
- ⁴ https://secure.avaaz.org/campaign/en/facebook_coronavirus_misinformation/
- ⁴ <https://eu.boell.org/en/2020/05/06/disinfo-reaches-epidemic-proportions-and-needs-serious-eu-response>
- ⁴ <https://euvsdisinfo.eu/about/>
- ⁴ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/foreign-affairs_en
- ⁴ <https://euvsdisinfo.eu/figure-of-the-week-1-11-billion-euros/>
- ⁴ <https://www.groene.nl/artikel/nepnieuws-uit-sint-petersburg>
- ⁴ <https://nos.nl/artikel/2344875-zeker-vijftig-accounts-verspreidden-nepnieuws-over-corona-in-nederland.html>
- ⁴ <https://www.nu.nl/weekend/5523026/zo-wordt-nepnieuws-ingezet-bij-zwartepietendiscussie.html>
- ⁴ <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/04/19/nana-denkt-dat-de-overheid-ons-uitdunt-met-5g-tijdens-corona-a3997217>
- ⁴ <https://www.apparata.nl/nieuws/5g-zendmasten-nederland-brand-36809#:~:text=Tot%20duur%20zijn%20er%20volgens,een%20snelweg%20vlam%20hebben%20gevat.>
- ⁴ <http://informationr.net/ir/18-1/paper573.html#.X3lf52gzY2z>
- ⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/desinformatie-nepnieuws>
- ⁴ https://eeas.europa.eu/topics/countering-disinformation_en
- ⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/factsheet_disinfo_elex_140619_final.pdf
- ⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/desinformatie-nepnieuws/aanpak-desinformatie-en-nepnieuws>
- ⁴ <https://www.militairespectator.nl/thema/operaties/artikel/mind-war>
- ⁴ <https://nos.nl/artikel/2330187-waarom-worden-door-heel-nederland-zendmasten-in-brand-gestoken.html>
- ⁴ <https://e-estonia.com/fighting-fake-news-with-blockchain/>
- ⁴ <https://www.betterinternetforkids.eu/web/portal/practice/awareness/detail?articleId=5398982#:~:text=Deepfakes%20are%20computer%20created%20artificial,action%20that%20never%20actually%20happened.&text=Deepfakes%20are%20fake%20videos%20created,machine%20learning%20and%20face%20swapping.>
- ⁴ <https://www.agconnect.nl/artikel/microsoft-bindt-met-nieuwe-tool-strijd-aan-met-deepfakes>
- ⁴ https://ec.europa.eu/netherlands/news/eu-voert-de-strijd-op-tegen-fakenews_nl
- ⁴ <https://noticeandakedowncode.nl/>
- ⁴ <https://www.mijnonlineidentiteit.nl/notice-and-takedown-procedure>
- ⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0790%017.001>
- ⁴ <https://www.nu.nl/nujij/5204540/nujij-huisregels.html>
- ⁴ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z13820&did=2020D29348
- ⁴ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2020Z08631&did=2020D18454>
- ⁴ <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/07/24/online-politieke-advertenties-zo-houden-we-het-democratisch-a4006901>